

FDUV

Gula Pressen

Förbundet De Utvecklingsstördas Väl r.f.

September 2007

Gula Pressen

FDUV:s och DUV-rörelsens
medlemsblad

Utgivare

FDUV
Förbundet De
Utvecklingsstördas Väl r.f.
Tölögatan 27 A 15
00260 Helsingfors
tfn t.o.m. 31.9 (09) 40 70 70
tfn fr.o.m. 1.10 (09) 43 42 36 0
fax (09) 40 77 48

Redaktionssekreterare

Anne Wetterhoff
Boviksgränden 26
02440 Bobäck
anne.wetterhoff(a)pp.inet.fi

Ombrytning & layout

Anne Wetterhoff

Adressförändringar

FDUV
Tölögatan 27 A 15
00260 Helsingfors
tfn t.o.m. 31.9 (09) 40 70 70
tfn fr.o.m. 1.10 (09) 43 42 36 0

Tryckeri

Formato Print
Borgå 2007

Upplaga

2 550

Bilder

Sirkka Koskinen
Senja Koskinen
Lotta Karlsson
Carolina von Schantz
Joana Holmlund
Anne Wetterhoff
FDUV:s arkiv

Pärmbild

Bea Kopra gör sig färdig för att
åka linbana på ungdomslägrät
på Emsalö.
Foto: Lotta Karlsson

Innehåll

Förstasidesstoff	3
Möjligheternas dag	4
Solklart – nytt läromedel	5
CHANSEN-projektet	6
Sommarläger	7
Sesam-seminarium	11
Bidragsansökan från Omsorgsstiftelsen	11
Boknyheter	12
Radio DUV	13
Kurser och seminarier	14
FDUV:s personal i Helsingfors och de nya telefonnumren	16

Förstasidesstoff

Eftermiddagspressen fylls av förskräckliga nyheter. Flere personer med utvecklingsstörning misstänks ha utsatts för dråp. Tidningarna är fulla av beskrivningar hur skötarna gått tillväga och de flesta frågar sig vad har hänt och varför? Man ger krishjälp till personal och krishjälp till föräldrar.

Inom FDUV frågar man sig, vem stöder de utsatta, personerna med utvecklingsstörning. Steg för Steg arrangerar en demonstration vid Riksdagshuset kring mänskliga rättigheter och en trygg service och vård.

Händelser som dessa väcker naturligtvis känslor och tankar, hur trygg är den service som erbjuds. För mig personligen väcker det tankar som kontroll, insyn och naturligtvis en utbildad och engagerad personal. Är vården tillräckligt transparent, öppen, så alla vet vad som sker. Jag har tidigare skrivit om en vårdskandal i Danmark i SOS Aktuellt nr 5/2007. Där nämner jag om svårigheten att få insyn i olika vårdenheter. Personer med svåra funktionshinder är ju helt beroende av den som vårdar och stöder henne. Har man svårt att tala och kommunicerar via bilder blir beroendet ännu större. En naturlig slutsats är, att ju mindre en enhet är desto lättare bör det vara att få insyn i enhetens arbete och personalens arbetsätt. Samarbete mellan anhöriga och personal är också av central betydelse. Stora institutioner är det inte lika lätt att få insyn i och att kontrollera.

De låga lönerna inom vårdsektorn bidrar till att det blir allt svårare att rekrytera personal. Personalbristen inom omsorgen har ökat under de senaste åren. Många vårdenheter är tvungna att rekrytera personal som saknar utbildning. Med dagens resurser inom omsorgsverksamheten kan många misstag ske. Och även om vi hade alla dessa resurser och insynen vore större, så tror jag att händelser som dessa ändå kunde ha hänt. Men det är oerhört sorgligt att omsorgsverksamhet och personer med utvecklingsstörning blir förstasidesstoff först när något så tragiskt som detta har hänt. Jag hoppas att de människor som berörs av denna händelse ska få det stöd och den hjälp de behöver.

I detta nummer av Gula Pressen presenteras bland annat sommarens läger, vårt nyproducerade läromedel Solklart och alla kurser vi erbjuder under denna höst. FDUV:s Helsingforskontor får ett nytt telefonnummer den 1 oktober och personalen får egna undernummer vilket underlättar kontakten till förbundet. På tidningens sista sida presenteras FDUV:s Helsingforspersonal med bild och nya telefonnummer. I Gula Pressen som utkommer på våren kommer Vasapersonalen att presenteras.

FDUV blickar framåt och inleder nu byggandet av ett verksamhetscenter i Helsingfors, Arabiastranden. Verksamhetscentret planeras bli färdigt hösten 2009. Jag återkommer till vårt verksamhetscenter under våren när vi kommit längre i våra planer.

En fin och händelserik höst,

önskar Lisbeth
lisbeth.hemgard(a)fduv.fi

FDUV:s kansli i Helsingfors får nytt telefonnummer från och med måndagen den 1 oktober. Det nya numret är: (09) 43 42 36 0
Personalen får egna telefonnummer. Se sista sidan i tidningen!

Projektet Sens-IT avslutades med Möjligheternas dag på Tropiclandia i Vasa

FDUV:s Sens-IT projekt avslutades den 5 september med Möjligheternas dag i Vasa. Dagen inleddes festligt med att Börje Karlsson spelade dragspel.

Börje Karlsson inledde dagen med dragspelsmusik.

Under förmiddagen berättade de som arbetat inom Sens-IT-projektet om vad de gjort. Stina Mellberg och Joana Holmlund har gjort en film som heter Lugn och roa dej ... I filmen kan man se vilka olika saker man kan göra på SENSO-teket i Vasa. Sonja Haga-Erickson från Datero berättade om de två dataprogram som de gjort. Programmet OneHandMaid kan man prova på SENSO-tekets hemsida. Där kan man också se en kort version av filmen Lugn och roa dej ...

Joana Holmlund berättade om hur man har använt bolltäckan och bolldynor på olika yrkesskolor i Österbotten; hur det har hjälpt eleverna att slappna av och hjälpt dem att koncentrera sig på skolarbetet.

Greta Häggblom Kronlöf, som arbetar som professor i ergoterapi vid Jyväskylä Universitet, pratade om delaktighet. Varför det är så viktigt att alla får vara med och varför det är så viktigt att alla har något roligt och meningsfullt att göra. Det viktiga är att tänka: jag kan, jag vill och jag vågar.

Från Bernadottehemmet i Uppsala i Sverige kom Maria Eklöw Bosaeus och Anita Hammarberg. De berättade om anpassad stimulering och hur de arbetar med gravt utvecklingsstörda barn i vita lekrummet.

Anne Ström är synmagister och föreläste om visuella perceptionsproblem i skolan. Anne är en strålande föreläsare och lyckas förklara krångliga saker om hur hjärnan tolkar det man ser. Jag kommer alltid att minnas expediten i

Vi lottade ut 3 presentkort till SENSO-teket bland deltagarna och vinnare är: Nina Toivonen, Eivor Finnäs och Lars Erik Backman.

Möjligheternas dag öppnades med tal av Marianne West-Ståhl, inspektör på länsstyrelsen i västra Finlands län (längst till höger). Projektpersonalen presenterade sig. Från vänster Sonja Haga-Erickson från Datero, Annika Björne, Joana Holmlund, Stina Mellberg och Camilla Sundqvist från FDUV i Vasa.

Som avslutning på dagen uppträdde LaBandet med sång och musik.

hjärnans fotoaffär som är långsam i arbetet och framkallar bilden fel.

Karin Ohlis från Sverige har utvecklat olika skrivprogram på datorn. Hon berättade om sina nyaste program, Skrivstil och ABC på PC. Juhani Mäki från CompAid visade programmet CAMI som tränar visuell och auditiv diskriminering.

Mellan föreläsningarna kunde besökarna gå runt och titta på utställningen. Där fanns olika dataprogram som man kunde prova. Allomaari och CompAid hade roliga leksaker och material för inredning av sinnesrum. Den äckligaste saken jag hittade var en slemmig boll som innehöll små maskar och råttor. Där fanns också pussel, byggklossar, fåglar som kvittrade

när man klämde på dem och en annorlunda tärning som man skulle blåsa på istället för att kasta. Ute i parken vid stranden fanns Malike. Där fick man prova cyklar och kärror.

Möjligheternas dag avslutades lika festligt som det började, LaBandet uppträdde med flera sånger och publiken fick sjunga med och göra rörelserna till "Bygg inte hus".

Möjligheternas dag var mycket lyckad, det kom över hundra besökare och alla såg ut att trivas. Kanske blir Möjligheternas dag en återkommande händelse.

Joana Holmlund

Solklart

– nya lättlästa läromedel från Lärum-förlaget

Författare: Maria Sjöblom och Lena Frilund

Solklart är tänkt för de elever i årskurserna 3-6 som behöver texten i en mera lättläst, kortfattad form.

Materialet består av kopieringsunderlag, både utskrivet i mapp och i Pdf-format på bifogad CD. Dessutom ingår bildhänvisningar, länktips, bredvidläsningstips, bildspel mm. För historia och religion finns 20 korta hörspelel.

Texterna grundar sig på läroplanens stoffbeskrivning, indelad i temaoimråden. Detta gör att materialet kan användas parallellt med andra läromedel som behandlar samma stoff.

I serien ingår:

- Miljö- och naturkunskap åk 3 och 4
- Biologi och geografi åk 5 och 6
- Fysik och kemi åk 5 och 6
- Religion åk 3, 4, 5 och 6
- Historia åk 5 och 6

Mera information ger:
ped. utvecklare Ulla Stina Åman
Lärum/Speres
tfn (06) 319 5657, 050 360 21 68,
ullastina.aman(a)larum.fi

CHANSEN-projektet

Personlig assistent – ett personligt stöd

Chansen-projektet hade möte med föräldrar och anhöriga till utvecklingsstörda personer den 29 augusti 2007. Det var dels viktigt att få information om FDUV och dess verksamhet, men även viktigt att diskutera servicesituationen i Svenskfinland. Verksamhetsledare Lisbeth Hemgård och undertecknad samt ett tiotal föräldrar var på plats.

Ett centralt diskussionstema var personlig assistansservicen. Den yrkesgrupp, som ger stöd i vardagen, underlättar funktionshindrade personers livssituation praktiskt, socialt och emotionellt. Det är ett beprövat system, som garanterar funktionshindrade personer ett personligt liv, stöder anhöriga och ger nya möjligheter och alternativ.

Föräldrar och anhöriga diskuterade under mötet frågan och kunde konstatera att problemet är att personliga assistenter inte har den status, som yrkesgrupp, som de borde ha. Det borde även finnas utbildning direkt riktat till personliga assistenter. Och att personliga assistenter borde ha en bättre lön. Det har nämligen visat sig att det är svårt att rekrytera och hitta personer, som vill arbeta som personliga assistenter dels för ovannämnda orsaker, men även för att det inte finns den kontinuitet i yrket, som arbetstagaren behöver.

Vi diskuterade också behovet av ekonomiska, statistiska och kvalitativa utredningar. De behövs för att kunna visa på fakta och också få klarhet i situationen. Det finns betydligt fler, som behöver personliga assistenter än vad man kanske just nu kan påvisa. Det skulle även behövas en utredning om boendeservicen och om vilken typ av boende som behövs nu och i framtiden. Svensk-språkig service är fortfarande viktig. Det är förstås Kårkulla samkommun, som erbjuder det i Svenskfinland, men man ställde sig frågan: kunde inte även andra serviceproducenter komma i fråga och erbjuda varierande alternativ? Fortfarande bor många utvecklingsstörda personer hemma i sitt barndomshem. Fortfarande och kanske ännu mer i framtiden är det brist på utbildad personal till boendeheterna och detta är problem vi borde lösa och påtala bl.a. under denna period då lagen ändras.

Men vi är inte ensamma i förändringsprocessen. VIKE – vammaisten ihmisoikeuskeskus i Åbo arbetar med dessa

Seminarier med liknande tema:

Rätt till rättigheter – rätt till ett mänskligt liv

Torsdagen den 22 november 2007 i Helsingfors
kontaktperson : Maarit Aalto, FDUV
maarit.aalto(a)fduv.fi tfn (09) 40 70 70 och fr.o.m.
1.10.2007 tfn (09) 43 42 36 15

VIKE-seminaari – vammaisten ihmisoikeuksien toteutuminen ja valvonta

Onsdagen den 28 november 2007 kl. 12-17 på
Kynnys, Broholmsgatan 4, Helsingfors
anmälan till susanna.haapala(a)kynnys.fi eller
(09) 685 011 17, se www.vike.fi

Ny konvensjon – nye muligheter

FN-konventionen i de nordiska länderna
Torsdagen den 25 oktober 2007 i Oslo, Social- och
helsedirektoriet, Universitetsgat.2

frågor och då anknytet till FN-konventionen, som just skrivits under (mars 2007). Riksomfattande handikapprådet, Handikappforum och handikapporganisationerna runt om i Finland samt assistentti.info har funnit en gemensam linje, där bl.a. personlig assistans ligger högt på listan. Tyvärr är dessa processer alltför långsamma då man ser på den enskilda funktionshindrade personens situation i vardagen.

Det finns alltså en stor aktivitet kring dessa frågor från föräldrarnas och anhörigas sida t.ex. i Chansen-projektet men också riksomfattande. Nu finns det i planerna att även träffa anhöriga i Borgå och i Ekenäs och diskutera vidare. Det är viktigt att bredda diskussionen, ha en möjlighet att få information och en möjlighet att påverka pågående förändringar.

Maarit Aalto, projektledare

**Hör hit alla Tallbo-vänner från förr!
Hör hit alla Steg för Steg-medlemmar!
Och alla andra som vill komma på fest!**

På programmet bl. a. middag och dans till orkester.

Tid: 24 november 2007 **Plats:** Restaurang Kaisaniemi, Helsingfors

Mera info ger Mailen Murmann (Steg för Steg) och Maarit Aalto (Tallbo) på FDUV

Ungdomslägret på Emsalö 25.6–1.7

Axel Lönnroth koncentrerar sig ...

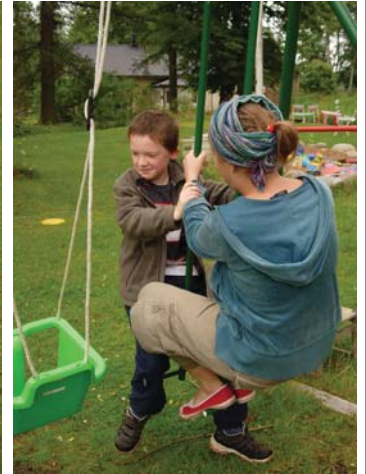

... och det gör Wilfred Lillsmeds och Janina Egger också.

Barnlägret på Högsand den 23–29.7

Terese "Tessi" Lindroth gungar ...

... och det gör också Rasmus "Rasse" Lilja och ledaren Laura Böök

Man kan röra sig till havs på många olika sätt, både med snabbgående motorbåt och med roddbåt. Bea Kopra till vänster rör allt vad tygen håller.

På land går det fint med terränghjuling.

Uppe till vänster leker Sofia Sundqvist och uppe till höger Tessi Lindroth och René Karlsson.

Richard Blomqvist målar och däremellan umgås han med fåren.

HANTVERKSLÄGER I LEIPYÖLI 2007

1. Hantverksläger 2007 hölls på ett helt nytt ställe: Leipyöli Gård i Bjärnä. En av gårdens stugor var just precis passlig för oss. Vi trivdes så bra att vi redan har reserverat samma stuga för nästa års läger! Leipyöli ligger ganska nära Sirkkas Hus. Vi var också och hälsade på Sirkkas alla katter.

2. I stugan finns ett riktigt stort rum i nedre våningen och två sovrum i övre våningen. Vid bordet sitter Anni Koskinen. Birthe Malmlund sitter på en säng och i bakgrunden syns Benita Starck, Rica Uusitalo, Lotta Berghem och Elisabet Lillsunde.

3. Värdepåret Leila och Teuvo Räsänen tog väl hand om oss. Gårdens gamla hund Ritu är redan 16 år gammal.

4. I vår stuga fanns en skön bastu som vi hade bara för oss själva. Och en liten damm där man kan simma! Vattnet var kallt men några av oss vågade doppa sig. Kirsti Forsbom har just varit och simmat.

5. Gårdens unga hund Veera kom ibland och hälsade på oss vid vår stuga. Här umgås Diana och Veera.

6. I år provade vi på ett helt nytt hantverk – att laga egna doftande tvålar!

7. Lotta och Xandra Eklund hyvlar tvålmassan i flingor som sedan smältes och hälldes i olika former. I massan blandade vi färg och olika doftoljor.

8. Vi tryckte T-skjortor och kassar med stämpeltryck och med tygkriter. Berit Bäckman verkar nöjd med sitt arbete.

9. Diana Ekholm stryker sin skjorta. Värmen gör trycket tvättåligt.

10. Pernilla och Marina deltar i matlagningen.

11. Första lägret var på utfärd till Lions Loppmarknad i Tenala. Där fanns massor med människor! Många av oss träffade bekanta. Här sitter Berit, Kirsti, Gun-Britt Lindholm och Stina Sandelin som auktionspublik.

12. Andra lägret gjorde en utfärd till Fiskars. Här på väg till utställningen i Koppar-medjan.

13. Misu Engblom har hittat något intressant vid Fiskars loppis.

15. Marina Valkeapää hade födelsedag under lägret. Det firade vi med jordgubbs-tårta. Marina blåser ut ljuset och får önska ... I bakgrunden Pernilla Glader.

14. En av båda lägrens höjdpunkter var helt klart Raseborgs sommar-teater. Rica, Xandra, Benita och Birthe i publiken. Underbara herrar i hatt var en rolig och fartfylld pjäs!

16. Hela första lägret på samma bild – förutom Anni som klättrade upp på terrassräcket för att få alla med på bilden. I bakre raden Kirsti, Marina, Pernilla, Sirkka, Xandra. Vid bordet Gun-Britt, Berit, Diana och Stina.

17 ...och nästan hela andra lägret. Lotta och Anni är inte med på bilden. I bakre raden Xandra som visar upp Lottas väska, Kirsti, Sirkka, Benita och Elisabet. På bänken Misu, Birthe och Rica.

18. Första lägrets festliga avslutning i "stora huset". Andra lägret valde att ha eget plättkalas i stugan. På bilden Stina, Marina, Kirsti, Xandra, Elisabet, Berit och Gun-Britt.

Barnlägret på Högsand 2-8.7

Från vänster sitter Mindy Nyman, ledaren Carolina Stenroos och framför henne Ida Karlsson på gräsmattan bredvid ridplanen och tittar när andra rider. →

Med krita skapas konst på ↑
stenbeläggningen.

Kevin Sjögren var ivrigt med på att rida med en häst! Här väntar han för att få en hjälm. Med på bilden finns Kevins ledare Jan-Peter Sjöholm och flickorna från Rilax ridstall. →

→ Fanny Stenroos bygger sandslott.

Konst- och dramaläget på Högsand 16-22.7

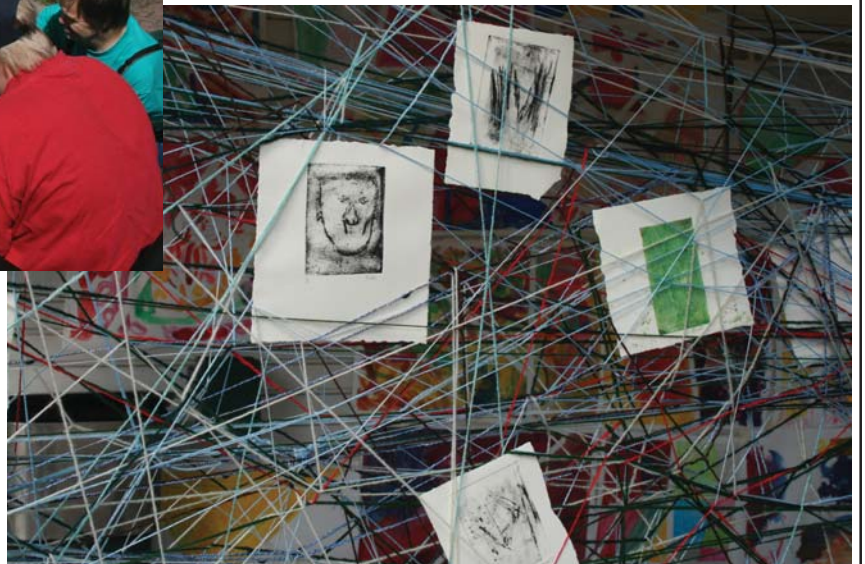
Runar Melán (t.h.) och Johan Blomberg skålar på vernissage. →

Konstverkstad på gång, landskapsmålning ↑
på udf-skiva med färg, lim, tejp och sand.

Lägerveckans konstverkstäder resulterade i en fin konstutställning... →

Foto: Carolina von Schantz

SESAM SEMINARIUM

29–30.11.2007

Multisensorisk verksamhet

TORSDAG 29.11

Orton invalidstiftelsen, Tenalav. 10, Brunakärr, Helsingfors

- 9.00 Seminariet inleds
9.15 Multisensorisk verksamhet med mångfald
Marja Sirkkola, Hämeen amk
10.00 Sesams verksamhet, *Matilda Friberg*
10.30 Kaffepaus
11.00 Verksamhet i Holland; Droomdaal
Tineke Kuivenhoven, Irma van Dijk
12.30 Lunch
13.30 Verksamhet i Kyrklätt; Killinmäki
Verksamhet i Vasa; Sensoteket
14.30 Paus
14.45 Verksamhet i Sverige; Balders Hus
Gunilla Lund, Marianne Mellberg
16.15 Idéer och tankar;
Pilvi Kuitu, barn och ungas kulturcenter Pii Poo
16.30– Sinnestorget öppnar.
18.00 Produkterförevisningar och sinnesupplevelser.
Servering också för smaksinnet.

FREDAG 30.11

Maja, Vällingklöcksstigen 1, Malmgård, Helsingfors

- 9.00 Workshops
10.30 Paus
10.45 Workshops
12.15 Lunch
13.00 Workshops
14.30 Paus
14.45 Workshops
16.15–16.30 Sammandrag av dagen

WORKSHOPARNA:

1. Sense of touch / beröring
Tineke Kuivenhoven
2. Sense of smell / doft
Irma van Dijk
3. Äänimaailmat / ljud
Jaakko Salonen
4. Hemlagad rekvisita
Gunilla Lund, Marianne Mellberg

Föreläsningar och workshop-arbete både på svenska, finska och engelska.

Pris:200 euro/2 dagar, eller torsdagen 85 euro fredagen 125 euro (begränsat deltagarantal)

Anmälning senast 1.11. Tilläggsinformation och anmälningar på hemsidan www.fduv.fi/sesam eller e-mail: [sesam\(a\)duv.fi](mailto:sesam(a)duv.fi) eller per post: SESAM, Matilda Friberg, Tvåspannsvägen 6, 00410 Helsingfors

Utbildningsdagarna ordnas av SESAM. Inom ramen för SESAM verkar FDUV – förbundet de utvecklingsstördas väl rf, Autism- och aspergerförbundet, Jaatinen rf och Mahdollisuus lapselle rf.

Ansökan om bidrag från Finlands Svenska Omsorgsstiftelse för år 2007 och 2008

Finlands Svenska Omsorgsstiftelse har ursprungligen grundats av FDUV. Efter en ändring av stadgarna har stiftelsen numera en självständig ställning och stöder i samråd med andra privata omsorgsorganisationer verksamheten för svenskspråkiga utvecklingsstörda personer. Styrelsen har beslutat presentera olika tyngdpunktsområden för sin utdelning. För år 2007 och 2008 har man valt projekt som främjar samsättning och inkludering i undervisningen.

Vidare är stiftelsen intresserad av projekt, som stöder lättillgänglig kommunikation (bl.a. lättläst) och språklig utveckling. Man är därmed öppen för projekt inom specialpedagogik liksom för projekt som kan ha ett intresse för andra grupper av funktionshindrade och för personer med ett multihandikapp.

Ansökningar om bidrag inlämnas i mars och oktober månad och avser då bidrag för det innevarande årets verksamhet. För mer omfattande projekt bör ansökan inlämnas inom oktober, året före det egentliga bidragsåret.

Ansökan görs på stiftelsens blankett för bidrag, som finns tillgänglig på FDUV:s och Handikappförbundets hemsidor. Blanketten kan även beställas från Finlands Svenska Omsorgsstiftelse, Tölögatan 27 A 15, 00260 Helsingfors.

Boknyheter

Dessa böcker och videon hittar du i FDUV:s bibliotek. Besök vårt bibliotek eller fjärrlåna
Kontaktperson: Marita Mäenpää tfn (09) 40 70 70 (från 1.10. (09) 43 42 36 18), mobil 040 523 18 46
e-post: marita.maenpaa(a)fduv.fi

Christina Renlund

Doktorn kunde inte riktigt laga mig

– Barn om sjukdom och funktionshinder och om hur vi kan hjälpa, Gothia Förlag 2007

Den här boken handlar om små barn. Barn som har olika sjukdomar, skador eller funktionshinder. Vad betyder det för ett litet barn att inte kunna gå och springa, att inte kunna se, att ha trassliga och krångliga tankar, att vara annorlunda?

Christina Renlund visar hur vi kan hjälpa barn. Hon ger oss konkreta råd och många exempel på arbets sätt och vad vi kan göra.

Hilde De Clercq

Mamma, är det där ett djur eller en människa?

I den här boken presenterar Hilde det hon kallar för detaljtänkandet, eller den så kallade hyperselektiviteten hos personer med autism.

När Hilde De Clercq började inse att hennes son Thomas tänkte på ett annat sätt än hennes äldre barn, prövade hon att följa hans sätt att tänka och försöka anpassa sig till det.

Hon lärde sig att den spontana överföringen av färdigheter från ett sammanhang till ett annat kan vara praktiskt taget omöjligt att göra för ett barn med autism. När sammanhanget förknippas med detaljer snarare än med en övergripande mening uppstår ofta konflikter som kan orsaka rädsla och oförståelse såväl i familjen som i skolan.

Hilde De Clercq

Autism från insidan – en handbok

Intermedia books, 2007

Hilde De Clercqs andra bok, på engelska "Autism from Within – a handbook" kom ut i juli 2007 på svenska.

Denna bok på 336 sidor innehåller 8 kapitel som vart och ett behandlar viktiga områden för alla som arbetar med personer med autism. Lättfattligt och undervisande och med en gedigen referenslista, lyfter Hilde fram och förklarar hur autismen påverkar varje led i utvecklingen. Något som kan få allvarliga konsekvenser för den personliga utvecklingen, om de som bemöter personer med autism inte har förstått autisms genomgripande påverkan. Med varsam hand leder oss Hilde till insikt och förståelse. Många med funktionshindret kan leva fullvärdiga liv trots autismen, om de från allra första början omges av förstående vuxna.

Britt-Marie Lindblad

Att vara förälder till barn med funktionsnedsättning

– erfarenheter av stöd och av att vara professionell stödjare

Avhandling från Umeå universitet, 2006

Avhandlingens övergripande syfte är att tolka och beskriva innebörden av stöd, utifrån att vara förälder till barn med funktionsnedsättning och att vara professionella stödjare.

Äldre med utvecklingsstörning

Fortbildning i Stockholm ab/Tidningen Äldreomsorg 2007 har gett ut ett temanummer om äldre med utvecklingsstörning. Personer med utvecklingsstörning blir allt äldre. Det medför att åldrandets sjukdomar drabbar även dem. Personliga behov och önskemål måste alltid vara i förgrunden vid val av stödformer.

Att ge syskon utrymme

– om utveckling av hälsofrämjande stöd till syskon i familjer som har barn med funktionshinder.

Rapport från Barn- och ungdomshabiliteringen, Uppsala 2006

Familjer som har barn med funktionshinder har en mer utsatt situation än andra barnfamiljer. Det gäller inte enbart föräldrar utan i lika hög grad syskon. Syftet med projektet har varit att utforma ett program riktat direkt till syskon och studera effekten av denna intervention.

Jag finns också!

Om att vara syskon till en bror eller syster med svårt sjukdom eller funktionshinder.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2005

Denna skrift är en omarbetad och kompletterad version av Barnhusets tidigare skrift från 1999. I förordet skriver författarna att det är vår förhoppning att den ska medvetandegöra och stimulera familjer, yrkesgrupper som möter syskon till barn och ungdomar med funktionshinder samt intresseorganisationer till att mer uppmärksamma syskon.

Ninjakoll

Projektledare: Cecilia Olsson, FUB:s forskningsstiftelse ala

Ninjakoll är ett nytt och unikt läromedel om utvecklingsstörning. Självrespekt, god självkänsla och ett gott själv-

förtroende vill alla människor uppnå. Det handlar om att bli lugn och trygg i sig själv och att ha kontroll över sitt eget liv.

Ninjakoll riktar sig till ungdomar i tonåren som har en utvecklingsstörning och de bärande rollerna spelas av ungdomar som själva har funktionshindret.

Ninjakoll består av en DVD som riktar sig till ungdomarna och en lärarhandledning med olika förslag på diskussioner och övningar.

En referensgrupp med unga vuxna med utvecklingsstörning har bidragit med synpunkter under projektarbetet.

Får jag lov?

Om sexualitet och kärlek hos personer med utvecklingsstörning, DVD, 31 min.

En film om sexualitet och kärlek hos personer med utvecklingsstörning. Vi följer två förälskade par som själva får föra fram sina synpunkter. Det är en positiv film som avser locka till debatt och passar utmärkt för utbildning och för de som på något sätt är i kontakt med personer med lindrig utvecklingsstörning.

Filmen är inspirerad av Lotta Löfgrens-Mårtensons bok och doktorsavhandling "Får jag lov?"

DUSCHA SJÄLV

- en interaktiv film hur det går till att duscha
Trollreda Resurscenter 2007

Filmen vänder sig till barn och ungdomar som har svårt med sin kroppsuppfattning.

Barnet eller ungdomen hjälper själv till att välja flicka- eller pojkeversionen, att ta av kläderna, sätta på duschen osv. Tanken är att filmen ska vara intressant för barnet och lätt att klara själv. Ljud och text lotsar barnet vidare i filmen. Cd:n innehåller också bilder på olika moment under duschningen. Dessa kan skrivas ut som bildberättelser eller som duschscheman.

Filmen ligger på en cd som kan spelas upp i en PC-dator. I medföljande folder finns exempel på tillvägagångssätt. Systemkrav: Windows 98 eller senare

Peter Brusén & Anders Printz (red)

Handikappolitiken i praktiken

Om den nationella handlingsplanen
Gothia 2006

Handikappolitiken handlar om människors liv och vardag. Med utgångspunkt från de politiska målen vill boken beskriva den praktiska betydelsen av handlingsplanen för de människor som är beroende av den.

RADIO DUV 100,3

DUV i Mellersta Nyland sänder Radio DUV.

STÄLL IN DIN RADIO PÅ RÄTT KANAL: 100,3

Lyssna till Radio DUV på 100,3. Första sändningen må. 10.9.

Måndagar kl. 13
Fredagar kl. 17

Mera info på www.duv.fi

Radio DUV sänder på 100,3 MHz varje måndag kl. 13 och repris fredag kl. 17.

DUV i Mellersta Nyland r.f. är en förening vars målsättning är att erbjuda fritidsaktiviteter för svenskspråkiga utvecklingsstörda i regionen, stöda anhöriga och verka som intresseorganisation.

Föreningen börjar som den första i Finland sända radioprogram för utvecklingsstörda och deras anhöriga på svenska. Sändningstid och apparatur hyrs av Folkhälsan som har koncession på lokalradiofrekvensen 100,3 MHz (frekvensen mellan Radio Extrem och Radio Vega), som täcker Stor-Helsingfors med omnejd och når en miljon potentiella lyssnare. Radio DUV sänds som ett 15 minuters program med en upprepningsrepris varje måndag kl. 13 och fredag kl. 17.

Verksamhetsledare för DUV i Mellersta Nyland Christoffer "Putte" Isaksson

Genom Radio DUV erbjuder föreningen utvecklingsstörda personer ett eget medium där de får göra sin röst hörd i offentligheten. Idén är att låta dem berätta om sin vardag för att öka kunskapen och intresset för gruppens önskemål och behov. Radio DUV fungerar som en viktig informationskanal som bidrar till deltagande i föreningsverksamheten, samhörighet och socialt engagemang för denna specifika målgrupp.

Radio DUV kommer också att erbjuda underhållning och reportage från olika verksamheter som DUV:s idrottsdagar, DuvTeater, klubbar, utfärder, resor, karaoke mm som anpassats för förståndshandikappade, men som alla radiolyssnare har glädje av. Radio DUV erbjuder också för de icke läskunniga lyssnarna en ny möjlighet att få information på ett förstäligt sätt.

Som redaktör för Radio DUV fungerar Stella Wahlström i samarbete med föreningens medlemmar.

Kurser inom pro.studium hösten 2007

Familjehelg 26-28.10.2007 på Norrvala-Folkhälsan

för familjer som har barn i åldern 0–8 år
med utvecklingsstörning/funktionshinder.

Det blir handikappsmining under ledning av handikappsinstruktör Marita Rintala från Jakobstad. På lördag blir det en föreläsning med pedagogiska handledarna Carola Gröndahl och Susanna Gröndahl kring barnets kognitiva funktionshinder och hur man kan stöda barnet på bästa sätt. Föräldrarna får också möjlighet att individuellt samtala med Carola och Susanna.

Familjehelgen börjar på fredag kl. 16.00 och slutar på söndag eftermiddag.

För mera information och anmälan ta kontakt med Marita Mäenpää tfn (09) 40 70 70 (från 1.10. (09) 43 42 36 18), mobil 040 523 18 46
e-post: marita.maenpaa(a)fduv.fi

Mammahelg 24–25.11.2007 på Norrvala-Folkhälsan

Må Bra veckoslut för mammor.

Är du mamma till ett barn med handikapp? Kom på ett veckoslut med vila och innehåll.

Veckoslutet är i första hand avsett för mammor vars barn bor hemma.

Avgift för veckoslutet är 50 euro.

Vill du veta mera så ring Annika Björne på FDUV i Vasa tfn (06) 319 56 52, 050 302 78 88 eller skicka e-post annika.bjorne(a)fduv.fi

En lustfylld dag/eftermiddag på Maja i Malmgård lördag 17.11.2007

Dagen riktar sig till familjer som har barn med handikapp i åldern 6–13 år.

Maja är ett allaktivitetscenter som upprätthålls av Jaatinen ry.

Det blir en lustfylld dag med upplevelser i Sesam Palett som erbjuder avslappning i Vita rummet, Sesam Balans där man kan bla träna kroppsmedvetenhet och balans. I Sesam Panorama verkar alla tillsammans i lekar, sång, dans och rollspel.

För föräldrarna ordnas dessutom en föreläsning kring barnets kognitiva funktionshinder och hur man kan stöda barnet på bästa sätt.

Ergoterapeut Matilda Friberg, fysioterapeut Elina Sagne + assistenter ser till att ni trivs.

Dagen ordnas i samarbete med DUV i Mellersta Nyland.

För mera information och anmälan ta kontakt med Marita Mäenpää tfn (09) 40 70 70 (från 1.10. (09) 43 42 36 18), mobil 040 523 18 46
e-post: marita.maenpaa(a)fduv.fi

Rätt till rättigheter

– rätt till ett mänskligt liv

Torsdagen den 22 november 2007 i Helsingfors (plats ännu öppen), kontaktperson: Maarit Aalto, maarit.aalto(a)duv.fi tfn (09) 40 70 70 och fr.o.m. 1.10.2007 tfn (09) 43 42 36 15

Projektet Sens-IT ordnar

Multisensoriska rum inom pedagogik och friskvård

Torsdagen den 27 september 2007 kl. 14.00–17.30

Akademisalen i Academill, Strandgatan 2, Vasa

Föreläsare:

- Paul Pagliano, Prof. - Education, James Cook University, Townsville, Australia
- Gunnar Thuve, konsult och daglig ledare för sinnesavdelningen i Porsgrunn kommuns frisklivscenter
- Marja Sirkkola, Ped lic. Hämeenlinnan Ammattikorkeakoulu

Snoezelen ut till kommunerna!

Fredagen den 28 september 2007 kl. 12.00–14.00

Akademisalen i Academill, Strandgatan 2, Vasa

Föreläsare:

- Gunnar Thuve, konsult och daglig ledare för sinnesavdelningen i Porsgrunn kommuns frisklivscenter

Mera info ger Annika Björne, tfn (06) 319 56 52 (anträffbar mån–tors)

Må bra av mångfald – på arbetsplatsen

Inclusive Diversity-projektets slutseminarium

Måndagen den 29 oktober 2007 på Finlandiahuset

- 08.30–09.00 Anmälning och kaffe med tilltugg
09.00–09.30 Välkommen, generalsekreterare Ulf Gustafsson
Presentation av projektet, projektledare Nina af Hällström
09.30–09.45 Synliggör attityderna på arbetsplatsen – en presentation av ID-verktyget, studierektor Björn Wallén
09.45–10.10 Möjligheter och utmaningar som mångfald ger, VD Fredrik Karlsson, Manpower
10.10–10.30 Konkreta erfarenheter, Vantaan antikvariaatti
10.30–11.00 Regeringsprogrammet – hur tar man i beaktande sysselsättningssituationen för funktionshindrade personer, minister Tarja Cronberg
11.00–11.30 PAUS, UTSTÄLLNING
11.30–12.00 Improvisationsteatern Stjärnfall
12.00–13.30 Att må bra på jobbet – ledarskap och samarbete olika människor emellan, psykolog Tony Dunderfelt
13.30–13.45 sammanfattande kommentarer och avslutning av seminariet
13.45– BUFFETLUNCH

Mika Wilén från Manpower är konferencier. Seminariet är gratis

Anmälningar och mera info: Johan Ekman [johan.ekman\(a\)handikappforbundet.fi](mailto:johan.ekman(a)handikappforbundet.fi)

FDUV och DUV i Mellersta Nyland på Luckan

Tisdagen den 9 oktober kl. 18.00–19.30 presenteras FDUV och DUV i Mellersta Nyland på Luckan i Helsingfors

På plats finns samtidigt representanter från FDUV, Lärum, DUV i Mellersta Nyland och DuvTeatern, som svarar på frågor och delar ut informationsmaterial .

- 18.00 Presentation av Solklart – en ny lättläst serie läromedel för lågstadiet
Specialpedagog Ulla Stina Åman från Lärum introducerar serien som riktar sig till elever som behöver text i lättläst och kortfattad form.
- 18.30 Vernissage: DuvTeatern öppnar sin utställning Vita Skuggor.
Ett urval av Stefan Bremers fotografier.
- 18–19 Kortfilm om Sensoteket - sinnesupplevelser i fyra sinnesstimulerande rum – Vita rummet, Colorado, Blå lagunen och Svarta gången – visas nonstop
- 19.00 bjuds det på en workshop om skapandet av snärtiga radioinslag med verksamhetsledare Christoffer "Putte" Isaksson, DUV i Mellersta Nyland som nyss har startat en radiostation, Radio DUV 100,3.

Alla är hjärtligt välkomna! Traktering.

Mirjam Kalland

docent i socialt arbete och familjeforskning, föreläser om hur våra barn mår.

Torsdagen den
25.10.2007
kl. 13–16

Plats: Folkhälsan,
Topeliusgatan 20

Arrangör: Lärum-SPERES

Avgift: 35 euro

Mera info på www.speres.fi

**FDUV:s förnyade
webbplats öppnar
måndagen den
1 oktober 2007
www.fduv.fi**

Gula Pressen

September 2007

FDUV:s personal i Helsingfors

Nytt växelnummer (09) 43 42 36 0 fr.o.m. måndagen den 1 oktober 2007

Lisbeth Hemgård
verksamhetsledare
(09) 43 42 36 11
lisbeth.hemgard(a)fduv.fi

Anitta Mehlem
ekonom
(09) 43 42 36 12
anitta.mehlem(a)fduv.fi

Rufus Vahanen
organisationssekreterare
(09) 43 42 36 13
rufus.vahanen(a)fduv.fi

Maarit Aalto
projektledare
(09) 43 42 36 15
maarit.aalto(a)fduv.fi

Mailen Murmann
fritidskoordinator
Steg för Steg
(09) 43 42 36 16
mailen.murmann(a)fduv.fi

Marita Mäenpää
kursplanerare,
biblioteksansvarig
(09) 43 42 36 18
maita.maenpaa(a)fduv.fi

Heidi Lindqvist
pedagogisk utvecklare
Lärum/Speres
(09) 43 42 36 19
heidi.lindqvist(a)larum.fi

Johanna von Rutenberg
planerare, LL-center
(09) 43 42 36 20
ll-center(a)fduv.fi

Maria Österlund
redaktör, LL-Bladet
(09) 43 42 36 21
ll-bladet(a)fduv.fi

Kari Lautjärvi
kontorsbiträde
(09) 43 42 36 22
kari.lautjarvi(a)fduv.fi

Matilda Friberg
ergoterapeut, Sesam
0400 98 18 68
matilda.friberg(a)fduv.fi

OBS!
Personalen i
Helsingfors (utom
Matilda Friberg) har
nya telefonnummer
från och med
1.10.2007.